

Allen Ginsberg

HALOTTI LEPEL

Egy hang hatol ágyamig
A Holtak Városába hív
Nincs ott honom, otthonom
Mégis útjait rovom
Végzetes szívem nyomán,
Keresve régi szobám
Hol hever vén Nagyanyám
Végnapjai pamlagán
S anyám kinél roncsabb vagyok
Nevet, rí: Még nem halott.

Ismét a Nagy Keleti Metropoliszban bolyongtam
a magasvasút acél tartóoszlopai alatt –
ősdi színház-tető, lentebb sokablakú lakások,
köztük a zsúfolt bronxi út, tömérdek feketesálás
szegény asszony szatyorral, cukros, újságos bodegák,
Kölykök szökdelnek, botos nagyapák botlanak. A kormos
földalattikból itt bukkantam fel vasárnaponként
teázni, lazacozni nénémmel s fogász rokonommal.
Jobbomon a pacifista Dellinger, tízéves voltam,
Vermontból látogatta a Katolikus Munkások farmját,
Észak-Manhattanbe autóztunk, boldogan amiért
az USA tusáinak az újságokban vége,
csitul a tévé-pöttyök s árnyak tébolyult tánca – most
kiáltásainknál, zászlóinknál vénebben kerestünk
téglás útjainkon új lakhelyet, padlástér-bérleményt,
tág szobákat, hol szemünk fülünk agyunk visszahúzódhat.
Meghökkenve léptem a nyitott szobába, hol
oros-zsidó nagyanyám csibelevest majszolt az ágyban
sóhajtozva, vagy borscsot, krumplilángost, morzsás plédek alatt,
jiddisül panaszolva magányát az Aggok Menhelyén.
Rájöttem, hogy találhatnék szállást a közelben, minő
vigasz, együtt a család, először évtizedek óta!
Másztam fel Yonkers utcáin, vitális középkorú úr,
melegvizes, bútorozott lakást keresve nagyanyám
környékén, hogy tükrös nagy kávézókból olvassam a
vasárnapi lapokat, füstöljek kézirat, versespolc fölött,
apám manzárdszobában maradt könyveinek, a békés
lexikonnak, konyhabeli rádiómnak örüljek.
Vén néger vice kanálist söpört, kóbor kutyák szaglászta

rőt tűzcsapot, dadák toltak higgadt gyerekkocsikat.
Iparkodtam napszállta előtt hazaérni a pénzzel,
töltéseken bolyongtam átbámulva a subway
állványzatára a Bronx River hídja mentén,
mint Párizs vagy Budapest pereme, a centrumtól távol
Balpart-kokós-kapualj-tragédia, szellemi csaták
étteremben bárban ahol egy fürge öreg hölgy
az Évszázad Kamerájával le akart kapni
újságot metropoliszt trolit a szeptemberi napban,
felhőkarcolók szurdokaiban százezer ablak
villanyfényt lövell a város közepén éj közepén
a Herald Square-en déli tömeg villanyrendőrök alatt,
nagyáruházakban esznek, Gimbelsnél vesznek ruhát,
tarisznyság hot-dog-szünet, divatos szalmakalapban,
az emberiség virul cipőbe bújtatott magányban.
De túl rég bolygok amaz évtized képözönében.
Hol éltem? Emlékszem, lakást kerestem, konyhákban ettem,
hajdankori könyvespolc, nagynéném tragédiái,
vakbéloperáció, fog-hidak, s egy délután
első szemüvegpróba, hátrafésülöm nedves hajam,
félszeg kamasz bámul a gimnáziumi tükörbe
fényképen. Otthont keres a Holt, de itt én még éltem.
A házak közt egy odúra leltem: vékony ponyva védte
hideg esőtől, s a földalatti rácsán át a gőz
melengette, lentről kellemes dübörgés tört föl.
Egy guberáló hölgy élt e zúgban, matracos
fa-ágya a járdán, tömérdek lepedő, pokróc,
tál, tepsi, tányér mellette, ventilátor, villanykályha
a falnál. Őszhajú volt, elhagyatott, de életképes.
Falmenti fészket sok évig észre se vették, csak pár
üzletember adott kenyeret, jó szót, joghurtot neki.
Néha eltűnt állami kórházak hátsó termeiben,
de most megtért otthonos zugába sas-szemmel, kócosan,
félíg bénán s dühösen morgott, ahogy elmentem mellette.
Megriadtam kissé, ki viseli gondját az ilyenek,
otthonos-lomhán teng utcájában, szívós-csökönnyösen
verekszí át magát sok évnyi feledés haván.
Fogazata tövig lerágva mint lovak zápfogai,
tátott szája felfedi torkát – hogy bír így élni,
hogy eszik, gondoltam, gombaszerű, szürke, patkós
lómetszőfogakkal, ínyn kemény fakó virágok.
Ekkor rájöttem, hogy Naomi ő, az anyám, e málló
zugban lakik, idősebb, mint mikor tovatűnt
élete. Mit csinálsz itt? – kérdeztem elképedve,
ő is felismert, döbbsenten láttam: felül a vackán,
azért él még, hogy gúnyosan köszöntsön „Magam maradtam,

elhagyatok mind, nagy nő vagyok, ide önként
jöttem, élni akartam, túl vén vagyok ahhoz,
hogy ellássam magam, sebjaj, mit keresel itt?"
Lakást hajszolok, gondoltam, s itt van egy a lerobbant
Bronxban, s kell neki valaki, aki bevásárol, főz rá,
kellek neki én, kisebb fia, véletlen vetődtem
sikátorába s ő él még, e fadobogón
ébreten alva. Van még egy szobája? Láttam: e zugból
ajtó nyílik egyszobás festetlen raktár-helyiségbe
odújával szemben, az épület oldalában.
Élhetnék itt, ha minden kötél szakad, ez a legjobb
hely, közel anyámhoz, halandó életünkben.
Európai utcákat, lakás-álmokat, vén szobákat
hajszoló éveim, örökös lakbér, idegen kulcsok
kudarca, kicserélt záruk, bevándorló családok
inváziója otthonaimban – elveszett utakon
jöttem lefelé, pénztelen már, hazaértem megint –
elfeledtem házakat Londonban, Párizsban, a Bronxban,
a Columbia-Könyvtárnál, a Nyolcadik Sugárúton –
Zaklatott évek – most véget értek, élhetek itt
örökké – otthon lehetek Naomival végre,
végre-valahára, ily szerencsésen értem a célba,
ideje hogy gondját viseljem halála előtt,
bár nem lesz könnyű, amilyen házsártos, ocsmány pokrócok
szinte az utcán, s fogaival a bögrék, szutykos edények,
kell neki középkorú erélyem s világi jártasságom
pény s háztartás dolgában. Tudok főzni, könyveket írni,
hogy megéljünk, s nem kell koldulnia gyógyétket, új fogsort
társasági célból, s nem vinnyog majd a világra,
telefon szerzek s huszonöt év után felhívjuk Edie nénit
Kaliforniában, lesz hol laknom. „S az a legviccesebb
– mondtam –, „Naomi, ne gurulj be, ő ellenséged él még,
a Nagymama! Pár utcával lejjebb lakik, most láttam,
akárcsak téged!” Szívem ujjongott, minden baj tovatűnt,
s ő megnyugodott – túl vén gondra és sirámra,
csak rossz fogait panaszkolta. Micsoda rég-várt béke!

Boldogan ébredtem akkor

Boulderben hajnal előtt, emeleti ablakaim
Keletre néztek a tetők fölött, a Holtak honából
visszatértem az élő költészetbe és megírtam
a szellem e víg meséjét, hogy újra láttam anyámat!
És mikor kifogyott a tintám s rózsás ibolyasugár
fürdetett várost, lombot s a Sziklás-hegység frontvonulatát,
lémentem a nappaliba – Peter Orlovsky hallgatta ott
a hajnali időjárás, a tévé fénye hosszú haján –
Megcsókoltam őt, megtöltöttem a tollam és sirtam.